

FORMANDENS MUNDTLIGE BERETNING / 04-04-2017

Som formand for bestyrelsen skal jeg indledningsvis slå fast, at årets regnskab er aflagt i overensstemmelse med de internationale standarder for finansiell rapportering.

2016 har globalt set været et markant år med alt fra Brexit til valget af Trump i USA. Et år hvor terroren igen viste sit hæslige ansigt – blandt andet med anslagene mod lufthavnene i Bruxelles og Istanbul.

2016 var også et år, der viste, at Europa og Danmark har fået gang i væksten og optimismen efter den lange finanskrisen.

Og set her fra Vilhelm Lauritzen Terminalen blev 2016 også et år, hvor rejselysten fra og især **til** Københavns Lufthavn satte nye rekorder. Og det er ikke sket af sig selv.

For 5 år siden lancerende vi World Class Hub strategien med en ambition om vækst, om flere lange interkontinentale ruter, om at få flere turister og forretningsrejsende til landet.

Med strategien har vi arbejdet med at blive en konkurrencedygtig, effektiv og attraktiv lufthavn for passagerer, flyselskaber og forpagtere.

Vi har skabt kontinuerlig vækst til gavn for hele Danmark – og til gavn for aktionærerne.

ÅRETS RESULTAT

Lad mig starte med årets resultat. Med 29 millioner og 43.000 passagerer satte vi rekord – endnu en gang. Væksten blev på 9,1 procent.

Vi havde hele 18 dage med flere end 100.000 passagerer igennem lufthavnen på et døgn.

Årets travleste dag blev 18. juli med 104.203 passagerer. Det ER mange mennesker.

Men selv om væksten har været markant, er det lykkedes at sænke omkostningerne pr. passager med 2,4 procent, korrigeret for særlige forhold

Omsætningen i CPH steg med 8,9 procent til 4 milliarder og 421,9 millioner kroner.

Resultatet efter skat, korrigeret for særlige forhold, lyder på 1 milliard og 271 millioner kroner. I bestyrelsen betegner vi det som godt.

Det er afgørende, at CPH tjener penge, så vi fortsat kan investere i lufthavnen.

EXPANDING CPH

Vi følger i dag Expanding CPH planen for, hvordan vi kan udbygge lufthavnen og vokse fra 25 til 40 millioner passager årligt – om hvordan vi skaffer plads til flere fly og dermed flere ruter og rejsemål.

Expanding CPH er ikke noget vi siger. Det er noget vi gør.

Lad mig lige spole lidt tilbage. Siden 2012 har vi investeret 5 milliarder kroner i lufthavnen – cirka en milliard årligt, som I kan se på grafen her bag mig.

Det har været udvidelser og ombygninger af Terminal 2, af bagageanlæggene, af sikkerhedskontrollen, af Finger C, af hovedlandingsbanen, af standpladser og af rulleveje til flyene og af busgates.

Vi har også investeret i f.eks. automatiserede bagagedrop, E-gates og automatiseret pas kontrol.

Og det stopper ikke her.

Vi nåede 29 millioner passagerer i 2016 og er allerede godt i gang med en lang række nye markante udvidelsesprojekter centralt i lufthavnen – det der er markeret i gult på kortet bag mig:

- *Lige før jul besluttede vi at sætte gang i bygningen af første fase af en ny Finger – en Finger E. Foreløbig 22.000 kvadratmeter og syv gates, så vi får plads til flere fly – herunder de store Widebody.*
- *Samtidig besluttede vi at udvide det travle passagerområde airside mellem Finger A og Finger B med 4.000 ekstra kvadratmeter – en fordobling af arealet.*
- *Vi er godt i gang med at udvide sikkerhedskontrollen med yderligere fem nye spor og dobbelt så meget plads. De tages i brug i løbet af sommeren og efteråret*
- *Vi udvider Terminal 2 landside under sikkerhedskontrollen med 1.500 ekstra kvadratmeter til passagerne.*
- *I Terminal 3 er vi i gang med at udskifte det fejlbelagte gulv og flytte udgangen fra bagagen, så vi får en*

mere naturlig adskillelse af ankommende og afrejsende.

- *Senere planlægger vi at udvide med en tilbygning og en gangbro i første sals højde – en genvej fra metroen til Sikkerhedskontrollen*

Og det er ikke slut med det. Der er flere planer klar. Når vi runder de 40 mio. passagerer vil vi samlet have investeret omkring 20 milliarder kroner.

Der vil blive skabt 12.500 byggejobs i anlægsperioden. Dertil 9.000 permanente jobs i og omkring lufthavnen, når vi er færdige.

Og det bliver bemærket. Erhvervs- og vækstminister Brian Mikkelsen deltog i lanceringen af Expanding CPH planen.

Og beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen deltog i lancering af den kommende Finger E og udvidelsen Terminal 2 Airside.

Vi er med andre ord godt i gang - men der er et godt stykke vej endnu – og der er stadig uafklarede spørgsmål omkring udvidelserne. I december sendte vi ansøgning om også at bygge på den gamle tværbane 12/30.

Vi har ganske enkelt brug for pladsen til at vokse og skabe plads til flere fly, standpladser, gates og passagerer.

Der har været en del diskussion omkring byggeri på den gamle tværbane. Så i forbindelse med offentliggørelsen af årsregn-

skabet den 1. marts fremlagde vi en plan til 300 millioner kroner om at forskyde tværbanen - altså forlænge banen i den ende – der hvor vi ikke skal bygge.

Det betyder, at vi IKKE lukker banen, mens vi bygger frem mod 40 millioner passagerer.

HELE DANMARKS LUFTHAVN

At kunne vokse er vigtigt. En afgørende del af vores corporate responsibility – vores samfundsansvar som virksomhed – er at skabe tilgængelighed og vækst for hele Danmark.

De seneste ti år har CPH bidraget med 31 milliarder kroner til Danmarks BNP – altså vores samlede velstand.

Alene i 2016 har væksten i Københavns Lufthavn styrket BNP med yderligere 5,7 mia. Det viser tal fra DAMVAD Analytics.

I dag kan danske virksomheder nå mere end 70 procent af verdens BNP – af verdens markeder - med direkte flyvninger.

Også indenrigstrafikken er afgørende for Danmark og for knudepunktet i CPH.

Indenrigs binder Danmark sammen og sikrer, at virksomheder, uddannelses-institutioner og borgere i hele landet har høj national og international tilgængelighed.

Det betyder at vi kan rejse ud i verden på forretning og ferie – Og det betyder at verden kan komme til os.

Det er f.eks. afgørende, at de mange udenlandske turister, der flyver til København – at de nemt kan rejse videre rundt i Danmark.

Vi har styrket samarbejdet med de regionale danske lufthavne, politikerne og erhvervslivet i hele Danmark bl.a. med markedsføring af indenrigsruterne, dialogmøder over hele landet og en konference på Christiansborg om indenrigstrafikken.

CPH fik i 2016 tilladelse til et dedikeret spor i sikkerhedskontrollen til indenrigsrejsende. Samtidig parkerer vi indenrigsflyene så centralt i lufthavnen som muligt.

Vi håber, at det har løst udfordringerne for vores indenrigs pendlere efter den gamle indenrigsterminal 1 blev lagt sammen med resten af lufthavnen.

Det var også glædeligt, at indenrigstrafikken i 2016 voksede med 6,1 procent til i 1 million 711.000 passagerer.

Og den positive udvikling skal fortsætte.

Derfor har vi afsat 20 millioner kroner til blandt andet en stor markedsføringsindsats, der skal få flere til at rejse indenrigs.

Samtidig vil vi indlede en dialog med myndighederne for en omfordeling i taksterne i den kommende takstperiode, således at der opereres med en lavere takst på indenrigsflyvninger.

WORLD CLASS HUB

Og så til vores strategi: World Class Hub strategien.

Vi har vækst på sjette år. Vi har en lufthavn, der i dag er mere attraktiv, effektiv og konkurrencedygtig.

Jeg vil især nævne vores strategiske fokus på flyselskabernes og forpagterne TCO, total cost of operation. På godt dansk deres samlede omkostninger ved at gøre forretning i CPH:

- *Vi har arbejdet med efficiency stands, så der kun skal bruges 30 minutter på at tømme og fylde et fly med bagage, passager og fuel.*
- *Vi har sparet selskaberne for tid og penge med en række digitale løsninger.*
- *For eksempel automatiserede bag-drops, automatiseret boarding og mere effektiv allokering af check-in pulte og bagagebånd.*
- *Vi har implementeret A-CDM – et nyt europæisk koordinerings system, der skal gøre trafikken mere punktlig, og dermed spare flyselskaberne både tid og penge.*

Det er initiativer, der er med til at gøre os til en af verdens mest punktlige lufthavne til gavn for både passagerer og flyselskaber.

På denne måde har vi f.eks. sparet vores største kunde SAS for mere end 70 millioner kroner om året - og dermed reduceret deres samlede omkostninger ved at operere i Københavns Lufthavn.

Arbejdet med TCO giver værdi for flyselskaberne – og er en af grundene til at omkring 70 forskellige selskaber flyver fra København – som jo alt andet lige ikke har det laveste omkostningsniveau i Europa.

Det bliver også bemærket ude i verden. For 12. år i træk er CPH kåret som Europas mest effektive lufthavn – og med konkurrencedygtige takster.

Den slags awards får vi ikke uden de nødvendige investeringer, god planlægning og forståelse for, hvad der er vigtigt for flyselskaberne.

Vi har leveret gode resultater med World Class Hub strategien. Men det stopper ikke her. Konkurrencen om vækst i flyruter i Europa er hård.

Vi har et ansvar for konstant at udvikle knudepunktet i København. Derfor har CPH lanceret en opdateret strategi. World Class Hub 2,0 kalder vi den.

CPH skal i højere grad tage ansvar og orkestrere fælles fordele for alle der driver forretning i Københavns Lufthavn.

Vi skal gøre vores processer endnu mere effektive. Lufthavnen skal være endnu mere digital.

Og de strategiske kompetencer hos medarbejderne i CPH skal styrkes.

PASSAGER OPLEVELSEN

For medarbejderne i CPH er en af de vigtigste ambitioner, at CPH skal være den bedste del af rejsen.

Den overordnede passagertilfredshed steg i 2016 til fra 86,2 til 87,7 - på en skala fra 0 til 100. Det er et flot resultat i et travlt år.

Vi har i 2016 også set passager-typer og rejsemønstre ændrer sig:

- *Især flere unge rejser – både hertil og herfra.*
- *Der er flere billige billetter.*
- *Der er langt flere passagerer, der vælger at rejse kun med håndbagage - Ja faktisk rejste halvdelen af passagerne i 2016 blot med håndbagage.*

De nye rejsevaner giver nye muligheder – og nye udfordringer for CPH.

Sikkerhedskontrollen blev i sommeren 2016 påvirket af den store vækst i antallet af passagerer - og dertil de nye rejsevaner med ekstra meget håndbagage.

Det gav en række udfordringer, som vi har fået løst:

- Bemandingen er øget
- Vi har fremskyndet uddannelsen af nye medarbejdere
- Og vi har tilpasset procedurerne i kø-området – blandt andet med større og mere effektive borde.

Det betød at ventetiderne i årets sidste kvartal igen både var forudsigelige og korte.

Og så skal det lige her nævnes, at Skytrax kårede vores Sikkerhedskontrol til verdens bedste i 2016.

Samtidig investerer vi næsten 400 mio. kr. i en udvidelse af sikkerhedskontrollen og Terminal 2 i stueetagen.

Men lad mig også sige, vi er kede af, at der var passagerer, der oplevede en noget fortravlet start på sommeren.

På det seneste har vi set perioder med en del ventetid i pas-kontrollen. Selvom det ikke er CPH's men politiets ansvar – samarbejder vi tæt med politiet om at få det løst.

DEN IKKE-AERONAUTISKE FORRETNING

Lad mig fortælle lidt om den ikke-aeronautiske del af forretningen – altså det UDEN vinger.

Her steg den samlede omsætning med 7,3 procent til en milliard og 821 millioner kroner.

Vi kender kunderne og deres behov. For eksempel siger syv ud af ti passagerer, at det er en vigtig del af rejsen, at der i lufthavnen er gode muligheder for at spise og shoppe.

Som led i udvidelsen af Terminal 2 området mellem Finger A og Finger B vil der derfor ikke blot blive markant mere plads til

passagerne at bevæge sig rundt – der bliver også plads til 28 nye spisesteder og butikker.

I 2016 steg omsætning i vores shopping center med 4,3 procent til 793 millioner kroner. Det er lavere end passagervæksten.

Årsagen til det skal blandt andet findes i et lavere forbrug per passager i tax-free butikkerne. Det sker ikke kun i CPH. Det er en generel europæisk trend.

Parkeringen havde også et travlt år med en vækst 11,4 procent.

Og så kunne vi lige efter årsskiftet annoncere et nyt hotel med cirka 500 værelser ved siden af det gamle Hilton – der nu bliver renoveret og skifter navn til Clarion.

Her fra et stort tak til Hilton for 15 års godt samarbejde og den professionelle måde, hotellet er blevet drevet på.

Og et velkommen til skandinaviske Nordic Choice Hotels, der skal drive Clarion og det kommende prisbillige Comfort Hotel samt et nyt conferencecenter.

DEN AERONAUTISKE FORRETNING

Og så til det med vinger – det aeronautiske.

Her spiller vores arbejde med at skaffe Danmark den bedst mulige internationale tilgængelighed en stor rolle for væksten og velstanden i hele landet.

Derfor arbejder vi målrettet med ruteudvikling og Københavns Lufthavn er i den henseende i verdens top fem.

Også når det gælder vækst ligger vi i top blandt de europæiske storlufthavne med en passagervækst på 9,1 procent.

Vi har i 2016 haft en aeronautisk omsætning på 2 milliarder og 600 millioner, en stigning på 10 procent.

Året bød på 24 nye flyruter til bl.a. Boston og Miami. Trækker man lukkede ruter fra, havde vi en nettovækst på 13 nye ruter og destinationer.

Ved årets udgang talte vores rutekort 165 destinationer, der kan flyves direkte til - og ikke mindst fra.

De nye ruter betød at vi kunne tiltrække en halv million nye turister og forretningsrejsende til Danmark.

Væksten skyldes ikke mindst et godt og tæt strategisk samarbejde med SAS og Norwegian om at gøre operationerne her i København så effektive og konkurrencedygtige som muligt.

I forbindelse med offentliggørelsen af årsregnskabet den 1. marts kunne vi annoncerer, at vi vil investere yderligere 500 millioner kroner i initiativer, der kan gøre flyselskabernes operationer her endnu mere effektiv – og dermed nedbringe selskabernes totale omkostninger.

Ved samme lejlighed kunne vi fortælle, at vi øger de årlige investeringer fra 1,1 til 1,3 milliarder kroner, drevet af øget kapacitet til flyselskaberne.

SAS stod i 2016 for 37 procent af trafikken i CPH. Norwegian havde en andel af trafikken på 17 procent.

I disse år er væksten i europæisk luftfart især er drevet af point-to-point-selskaberne.

I CPH har point-to-point-selskaber som Norwegian, Ryan air, easyJet og Vueling givet et markant løft på 11 procent i antallet af internationale turister, der ankommer til Københavns Lufthavn.

Det er især fra lande som Storbritannien, Spanien og Italien, hvor de pågældende selskaber står stærkt i markedet.

Samlet står Point-to-point selskaberne for 77 procent af væksten i 2016 – til gavn for væksten og tilgængeligheden i både København, Danmark og Sydsverige.

ROSKILDE

Og så til en lufthavn, der står stærkt i sit eget marked. Jeg taler om Roskilde.

Efter flere år i top ti blev Roskilde Lufthavn af magasinet European Business Air News kåret som bedste business lufthavn blandt 400 konkurrenter i Europa, Mellemøsten, Rusland og Afrika. Stort tillykke med det.

Roskilde Lufthavn fastholder også sin position som Danmarks foretrukne uddannelsessted for piloter til såvel fastvingede fly som helikoptere med ca. 30.000 skoleflyvninger årligt.

MILJØ OG MENNESKER

Som sagt er vi i gang med vækstplanen Expanding CPH, hvor vi bygger en lufthavn med plads til 40 millioner passagerer.

Men udviklingen i Københavns Lufthavn skal ske med respekt for miljøet og fokus på høj sikkerhed for de rejsende og alle, der arbejder i lufthavnen.

Fra 2013-2016 er der gennemført energibesparelser for i alt 16,89 Giga Watt. Det svarer til cirka 1.000 husstandes årlige forbrug.

Og vi indfrie allerede i 2016 vores mål om i 2020 at reducere vores CO2 udledning til et 1 kilo per passager.

Vi har de senere år her på general- forsamlingerne diskuteret muligheden for at anskaffe en fugleradar. Vi har ventet på, at teknologien var klar. Det er den nu.

Så vi har besluttet at erhverve en fugleradar, som fremadrettet skal bruges til dataindsamling og koordinering af indsatsen mod Bird Strikes.

Når det gælder medarbejderne samler vi også data om trivsel og arbejdsmiljø – i form af den årlige engagementsundersøgelse.

Målingen viser igen en meget høj tilfredshed. Det såkaldte Trivselsindeks, som er en gennemsnitlig score af 13 udsagn om bl.a. samarbejde, arbejdsmængde og tilfredshed med videre blev fastholdt på 81 procent. Det er meget højt.

Samtidig er antallet af arbejdsulykker faldet med 33 procent. Det er også en god udvikling.

Medarbejdere her i lufthavnen var som alle andre påvirket af terror angrebet mod Zaventem lufthavnen i Bruxelles den 22. marts og senere angrebet på Atatyrk lufthavn i Istanbul den 28. juni.

Lad mig understrege, at vi arbejder tæt sammen med myndigheder om at skabe så sikker en arbejdsplads – så sikker en lufthavn – som muligt.

Her har vi blandt haft tæt kontakt med kollegerne i Bruxelles om deres erfaringer.

CPH-AKTIEN

Og så lidt mere info om vores aktie.

CPHs aktie indgår i NASDAQ nordiske 'Large cap' segment, som det hedder. Det udgøres af selskaber med en børsværdi på 1 milliard EURO og derover.

Ved regnskabsårets udløb var Københavns Lufthavnes markedsværdi 48,7 milliarder kroner.

CPH tilbyder sine aktionærer, investorer og andre interessenter løbende relevant information på selskabets hjemmeside cph.dk ligesom Nyhedsbrevet CPH News udsendes elektronisk.

VEDERLAG

Og så til vederlag som vi i bestyrelsen anbefaler uændret i forhold til 2016.

Det vil sige 900.000 kroner til formanden, 600.000 til næstformændene og 300.000 kroner til medlemmerne af bestyrelsen.

Her skal det nævnes, at de to næstformænd og de to bestyrelsesmedlemmer, der er tilknyttet majoritetsaktionærerne, igen har besluttet at afstå for deres honorarer.

Yderligere indstiller bestyrelsen, at vederlaget på 150.000 kroner for medlemmerne af Revisions- og Risikostyringskomiteen fastholdes uændret.

For lufthavnens direktion består vederlaget af en fast grundløn samt både en kort- og en langsigtet incitamentsordning.

En relativt stor del af direktionens samlede løn er præstationsafhængig.

Det er bestyrelsens opfattelse, at vederlaget til direktionen er konkurrencedygtig og afspejler ledelsens selvstændige indsats, ansvar og værdiskabelse for Københavns Lufthavne.

FORVENTNING TIL 2017

Så nåede vi punktet om forventninger til 2017. Baseret på trafikprogrammet forventer vi igen vækst i antallet af passagerer.

Den vækst kan påvirkes både positivt og negativt af den generelle økonomiske udvikling, af rute- og kapacitetsbeslutninger hos flyselskaberne.

Stigningen i passagertallet forventes at have en positiv effekt på omsætningen.

Omkostningerne til driften forventes at være højere end i 2016 - primært på grund flere passagerer, øgede krav til security samt løn- og omkostnings inflation.

Det opvejes dog delvist af vores fokus på at effektivisere driften. Afskrivninger og finansieringsomkostninger forventes samlet set at være højere end i 2016, primært som følge af det høje investeringsniveau.

Resultat før skat forventes at være mellem 1,6 og 1,7 milliarder kroner – og EBITDA forventes at være højere i 2017 - når der tages højde for særlige forhold.

CPH forventer at investeringer vil stige i 2017 fra et allerede højt niveau i 2016 – ikke mindst for at imødekomme årets høje passagervækst. Således forventer CPH som tidligere nævnt at investere i størrelsesordenen 1,3 milliarder kroner.

TAK TIL MEDARBEJDERNE

Lad mig slutte med en stor tak til CPH's medarbejdere og ledelse for årets flotte resultater.

Den markante vækst har krævet en ekstraordinær indsats af medarbejderne og vores samarbejdspartnere.

At den i forvejen høje passagertilfredshed er steget fra 86,2 til 87,7 skyldes først og fremmest en stor stigning i tilfredsheden med personalet i lufthavnen.

Så vi har besluttet igen at anerkende medarbejderes ekstraordinære indsats og udbetale en bonus til alle – i år på 19,5 millioner kroner.

Til sidst og bestemt ikke mindst - vil jeg gerne sige tak til aktionærerne for deres interesse.